

Let za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted to
the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (255)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

Štev. (No.) 254.

Chicago, Ill., 23. julija (July) 1912.

Leto (Vol.) VII.

Nova zanjka.

Kapitalistični mogotci so začeli počasi uvidevati, da je način njihovega boja proti delavcem skrajno nevaren in da so oni tisti, ki izgubljajo četudi so delavci začasno premagani in se morajo na milost in nemilost še zaneprej upreči v jarem kapitalističnega izkoriščevanja.

Danes ima vsak delavski boj za seboj te posledice, da se bojujoče delavstvo v večji ali manjši meri politično odtujaše svojim delodajalcem, kar spravlja ves kapitalističen razred vsak čas v kritičnejši položaj in spravlja moč kapitalizma na tehtnico. Kaj sledi iz tega, če razredna zavest delavcev odvaga dolarje, v katerih tiči vsa moč kapitalizma, kapitalisti pač dobro vedo. Vedo pa tudi, da se moč in teža delavske zavesti, na čelu ji soc. stranka, neverjetno hitro širi in da ni več daleč čas, ko se bo tehtnica naglila na delavsko stran, ako bo šlo vse po sedanjem tiru naprej.

Ta vizija straši zastopnike kapitalizma, jih razbuja in plaši. Tičočletja teptan trpin dviga glavo in zahteva ugrabljenje mu pravice nazaj! A ne eden, na milione jih je, po celem svetu jih je dosti.

Vsi z eno in isto zahtevo: Dajte nam, kar je našega! Nezmagljiva je njihova moč, kakor silovit plaz drvi naprej neprestano ter pogazuje vse, kar se stavi v bran. Vsa organizirana sila današnje kapitalistične družbe, poslana v boj proti tej čudoviti sili, je kakor list na drevesu v vetru. Dokler je svež lahko klubuje vetru, a ko pride jesen se ne more več vzdržati. Tudi za kapitalizem prihaja jesen, bridka in usodepolna jesen, v kateri si bo treba poiskati grob za — večer počitek. Vse to je samo vprašanje pilega števila let.

V svojem obupnem položaju se kapitalizem poslužuje vsakovrstnih "trikov", da se čimdlje vzdrži na krmilu. Boj za njegov obstanek je dosedaj poznal samo nasilje in podkupovanje, a to mu ne prinaša zaželjene rešitve; ravno obratno: tlači ga še globlje v blato. Poginiti ga pa še ni volja, zato je treba začeti nov način boja za svoj obstanek.

Nov način tega boja se nam kaže v Chicagi, kjer je znana razposiljalna družba Sears-Roebuck & Co. naznanila, da bo obdarila vsako leto vse one uslužbence, ki delajo zanj po pet in več let in sicer bodo dobili petletni uslužbenec te družbe 5% letne plače, šestletni 6% sedemletni 7% itd. do 10%. Kakor je iz poročila razvidno, bo kompanija te darove razdelila vsako leto.

Ta čin izgleda na prvi hip dokaj razveseljiv in marsikateri delavec bo zavidal uslužbenecem omenjene družbe, ker jih je doletela taka sreča. Cela stvar pa ni tako lepa, kakor izgleda, ako pomislimo, da so si lastniki te ogromne trgovine hoteli zavarovati le svoj hrbet in pri vsem tem niso imeli ne trohice človekoljubja. Med vslužbenecem namreč vlada velika nezadovoljnost vsled sramotno nizkih plač in ideja stanovske organizacije je začela zadobivati realna tla. Ideja te organizacije je zlasti v času sedanjega časniškega štrajka hitro zorela in zahteve po zvišanju mezd so bile številnejše dan na dan.

O vsem tem je vodstvo družbe dobro vedelo. Da pa prepreči morebitni štrajk ter tako sebe obvaruje pred občutno izgubo, ki bi bila neizogibna v slučaju preteče krize, je naklonila te darove svojim delavcem. S tem si je zlasti starejši delavci pridržala. Sicer teh ni veliko, ker nihče ne dela dolgo vsled slabih delavskih razmer. Kakor povsod, bi bili tudi tu stari delavci glava boja, a naklonjenost teh si hoče pridržati, ker s pomočjo teh tudi z novinci lahko obratuje svoje podjetje.

Dalje hoče povečati vstrajnost novih uslužbencev, kajti izurjeni delavci še enkrat več dela opravijo kakor neizurjeni. Na podlagi tega je jasno, da je bil to le dobro premišljen "trik" od katerega bodo le lastniki vlekli masten profit; delavci pa bodo kot nekako miloščno dobivali to, kar bi morali kot zaslužek, a še to samo nekateri. Kaj je z onimi tisoči, ki še niso pri kompaniji pet let?

Poleg vseh drugih slabih posledic teh malih daril je pa najnevarnejši ta, da se bodo delavci razdelili v dva tabora, kar onemogočuje vsak složen nastop. Na ta način torej upajo sovražniki delavskega napredka doseči to, česar niso mogli z bajoneti, koli in podkupovanjem.

\$25.000 ZA SOC. ČASOPIS.

Chicaška delavska federacija (Chicago Federation of Labor) je na svoji nedeljski seji sprejela resolucijo, v kateri se vse chicaške unije pozivljajo, da razpišejo asessment 10 centov na vsakega člana z namenom pomagati socialističnemu dnevniku "Chicago Daily World" pri nabavi za spopolnitev lista potrebnih strojev. "World" je edini angleški unijski dnevnik v Chicagi in zato si šteje unijsko delavstvo v dolžnost storiti vse, da se ta list tako spopolni, da bo zavezal prvo mesto, česar pa pri sedanjih pomanjkljivosti denarnih sredstev ni mogoče. Ta list je danes največji po številu odjemalcev, prodaja se ga namreč vsak dan okrog 300.000 iztisov, zato pa je neobhodno potrebno, da postane list največji in najboljši, vsled česar ne bo čutil nihče potrebe kupovati "seabske" kapitalistične liste, razven, ako je očiten in zagrižen nasprotnik delavstva.

Ako upoštevamo, da štejejo vse chicaške unije okrog 250.000 članov, lahko pojmujeemo njihovo politično in gospodarsko moč, če je ista organizirana in združena. Ako k tem tisočim pristojemo zavodno neunijsko delavstvo, tedaj nam mora biti jasno, da je ni sile, ki bi mogla z uspehom klubovati tej armadi.

V času sedanjega časniškega štrajka prihaja čikaško delavstvo do spoznanja, da je za uspešen boj proti izkoriščevalnim delodajalcem pravo delavsko časopisje neobhodno potrebno. Tako časopisje pa ne sme biti last posameznih koristolovskih špekulantov, pač pa mora biti last delavcev samih.

Lep uspeh soc. aldermana.

V Sheboygan-u, Wis., je plin cenejši kakor je bil. Socializem je na tamkajšno plinarno pritiskal s tako silo, da je ista morala znižati cene svojega plina. Za to znižanje gre zasloga socialističnemu aldermanu Meyerju, ki je z vstrajnim delom prisilil v to poklicne faktorje, da so se zavzeli za stvar.

Meyer je edini soc. alderman v Sheboyganu in dosegel je več kakor njegovih 15 republikanskih in demokratičnih tovarišev. Sedaj pač meščani spoznavajo, katera stranka je vredna zastopnica ljudstva.

Debs in Taft.

V kapitalističnih krogih dobro znani politik in navdušen rooseveltovec Alexander P. Moor, ki si je pridobil znatno premoženje s tem, da je stavil na izide raznih volitev, se je izrazil, da bo Debs dobil več glasov kakor Taft in da je pripravljen staviti na to. Po njegovem mnenju bo oddanih okrog 15 milijonov glasov Od teh jih bodeta dobila Roosevelt iz Wilson 10 milijonov, pet milijonov glasov si bodeta Debs in Taft razdelila med seboj in sicer Debs več kakor Taft.

Ubogi Taft! Po vsej sedanjih glorijski ga čaka tako kislá blamaža in bridko razočaranje!

Berger o političnem položaju.

Edini socialistični kongresman Berger si je pretečeni teden v svojem govoru v zbornici kapitalistične stranke in njihove zastopnike prav po zaslužnju privoščil. Svojim republikanskim in demokratskim tovarišem je povedal kaj on kot socialist misli o eni in drugi stranki. Med drugimi izjavami je dejal:

"Izvolitev demokrata Wilsona ne pomeni drugega kakor nadaljevanje sedanje vlade, v kateri imajo kapitalistični mogotci prvo in glavno besedo. Njegova izvolitev pomeni obnovev razmer, kakršne smo imeli pod demokratskim predsednikom Cleveland-om.

"Kakšno stališče zavzema Taft, pač dobro emo. Da se potegujejo zanj razni milionarski špekulantje kakor Root, Crane, Guggenheim in Rockefeller in drugi, je povedano dovolj.

Republikanska stranka zastopa organizacije velekapitalistov. Sicer pa kapitalistom ni prav nič do strank. Oni podpirajo tisto, za katero upajo, da bo zmaga. Ako je pa nemogoče sklepati naprej, tedaj podpirajo obe, tako imajo v vsakem slučaju zavarovan hrbet.

Demokratska stranka je v svojem nazadnjaštvu najzagriženejša nasprotnica delavskega razreda, kar dokazujejo delovne razmere v onih državah, kjer so demokrate na krmilu vlade; to je zlasti v južnih državah. Da preslepi delovno ljudstvo, si natakne ob času volitev krinko prijateljstva do delavcev, a ko dobi v roke moč in oblast potem pa neusmiljeno udriha po delavskih plečih.

Višek korumpirane kapitalistične politike pa je "rooseveltizem".

Zapad mora imeti novo konstitucijo ali pa krvavo revolucijo. Naši delavci zgradijo danes malo palač, a dosti brlogov, delavci živijo v brlogih, a peščica kapitalistov v palačah. Zdelajo malo lepih oblek za druge, a na milione eunjastih zase.

Delavci si uničujejo zdravilje, ker morajo preveč delati, a bogatini si kvirajo zdravilje, ker preveč lenarijo in preveč uživajo življenja.

Ogromna večina vsega prebivalstva mora živeti v pomanjkanju, bivati v brlogih, oblačiti se v enje, prenašati mráz in vročino, samo zato, da živi peščica kapitalističnih mogotcev v razkošju.

Rooseveltova stranka.

Vodje Rooseveltove stranke so izdali uraden poziv za konvencijo te "tretje" stranke, ki se ima vršiti v Chicagi 5. avgusta. Kakor je iz teh pozivov razvidno, se bo tretja stranka imenovala "Narodna napredna stranka", katera naj zastopa "pošten" trgovske interese. Sicer pod to izjavo se lahko marsikaj razume. Koliko poštenosti bo v njej, kaže dejstvo, da je Rooseveltov letošnji dosedanj boš stal okrog dva miliona dolarjev in da je ves ta denar prišel iz nepoštenih trgovskih interesov. Brez teh interesov bi Roosevelt sploh ne mogel tako rogoviliti kakor rogovili.

Neki Billings, ki upa postati republikanski kandidat za guvernerja v državi Washington, se je javno izrazil, da je vesel, da je toliko bede med priprostim narodom, kajti beda omogočuje ljudem njegove vrste uspeh v življenju. Billings ima kljub svoji samogotnosti to dobro lastnost, da je odkritosrčen in pove očitno, kaj misli o bednem položaju v katerem živi danes ameriško delavstvo. Tako delavstvo ve s kom ima opravka.

Otresi se strahu in zavedaj, da živiš od dela svojih rok!

Oderuštvo ekspresnih družeb.

Nasprotniki in nepoznavatelji socializma se ob vsaki priliki spotikajo ob našo zahtevo o podražavljenju prometnih sredstev, kakor železnice, ekspresov itd. Svoje ugovore podpirajo s trditvami, da podjetja te vrste ni mogoče drugače z uspehom voditi kakor na podlagi privatnega lastništva, to je gonje nekaternikov za profit. V podražavljenju teh podjetij pa vidijo neizogiben fiasko.

Ako tem ljudem navedete za dokaz svojih trditev našo pošto, ki je znana po svoji uspešnosti, kljub temu, da je podražavljena, se bodo izgovarjali, da je pošta vse kaj drugega kakor železnice in ekspresi. Ako jim tudi ta ničeven ugovor ovrzete z navedno uspešnih ekspresov in železnice v Evropi, tudi tedaj ne bodo spoznali svoje zmote trdeč, da je Amerika vse kaj drugega kot Evropa. In tako gre naprej brez konca. Med nasprotniki skupne lastnine omenjenih sredstev dobite zastopane vse stanove: advokate, profesorje, duhovnike itd.; zlasti ostro napada skupno lastnino kapitalistično in od kapitalizma zahlapčeno časopisje. O njej ve povedati vse mogoče in nemogoče hibe in napake, nasprotno pa ne more prehlitati uspešnost sedanje kapitalistične uprave označenih podjetij.

Vsa ta duševno zaslužena armada in zagovornica privatnega lastništva pa je te dni doživela bridko razočaranje. Meddržavna trgovska komisija je namreč po tri letni preiskavi ekspresnih družeb proglašila ameriške ekspresne družbe za skrajno neuspešne in pretirano drage. Kakor vselej je ta komisija tudi to pot nedvomno stala pod velikim kapitalističnim uplivom; zato je smatrali to sodbo za zelo milo in ne popolnoma objektivno, sicer bi komisija priporočila podražavljenje ekspresov. Kaj takega pa seveda od kapitalistične vlade postavljene komisije ne moremo pričakovati.

V teku zadnjih petdeset let so te družbe, ki so začele z malo ali celo nič kapitala, nakopičile iz dobička gromno premoženje nad 150 milijonov dolarjev in so poleg tega plačale še ogromne dividende svojim delničarjem. Naddržavna komisija dalje poroča na podlagi dokazov, da se ekspresne družbe poslužujejo v svojem brezmejnem koristolovstvu goljufij in računajo dvakratno pristojbino za eno in isto delo. Iz istega poročila je tudi razvidno, da imajo ekspresne družbe dvojne cene, ene za male pošiljatelje, druge znatno nižje pa za velike, dalje, da delujejo ekspresne družbe v sporazumu z železniškimi družbami pri odiranju in goljufavanju ljudstva.

Način poslovanja pri ekspresnih družbah je tako krivičen, da je komisija na podlagi uprave uspešnega ekspresnega prometa v Evropi dala nekatera navodila, katera morajo sedaj ameriški ekspresi sprejeti. Ekspresne cene so bile tako krivično visoke, da je komisija ukazala znižanje od 15 do 40% sedanjih cen.

Ekspresni trust je takoj najel cel kup advokatov, kojih naloga je ovreči izjave in določbe meddržavne trgovske komisije potom sodnijskih pravnih ter tako dobiti nazaj pravico samovoljno izkoriščevati ameriško ljudstvo, med katerim je delavstvo kot zadnji in glavni konsument najbolj prizadeto.

V Evropi je ekspres v državni režiji ter je zvezan z pošto upravo. Uspešnost istega visoko nadkriljuje ameriškega, tudi cene ekspresa so v Evropi znatno nižje. Vsled tega je jasno, da ni prav nobenega vzroka, da bi tudi pri nas v Združenih državah ekspres v državni upravi ne uspeval.

Toda, dokler bodo imele kapitalistične stranke v zakonodajnih

zastopih vladajoče večine, toliko časa ne moremo misliti na podražavljenje ekspresa in drugih enakih javnih prometnih sredstev, kajti ekspresni in drugi trusti, pod kojih komando stoje zastopniki kapitalističnih strank, ne bodo dovolili sprejeti zakona, ki bi jih odpodil od polnega korita.

Iz volilne kampanje.

Socialistični volilni boj postaja vsak čas živahnejši, čim bližje smo predsedniškim volitvam.

Naš podpredsedniški kandidat Emil Seidel iz Milwaukee je zadnjo soboto nastopil dolgo govorniško turo. V prvih treh tednih bo obiskal južne države: Kentucky, Tennessee, Louisiana, Texas, Kansas, Oklahoma, Arkansas in Missouri. Pozneje bo obiskal tudi vse druge države.

Zadnjo nedeljo je govoril v Cincinnati, O., v rojstnem mestu predsednika Tafta. V svojem govoru je jasno orisal vzrok sedanje neznosne draginje. Številna množica ga je čisto prekinila z burnim aplavzom.

Tudi predsedniški kandidat E. Debs ne počiva. Na nedeljskem socialističnem pikniku v Milwaukee, Wis., je Debs zabil dolg žebelj v glavo kapitalizma s svojim sijajnim govorom.

Sicer so bile vse dosedanje socialistične prireditve v tem mestu številno obiskane, a nedeljski piknik je dosegel rekord. Okrog 50.000 navdušenih poslušalcev je prisostvovalo Debsovemu govoru.

Kakor se je okrajni organizator Melms izrazil, je bil ta piknik največja demonstracija, kar jih pozna socialistično gibanje v Milwaukee. "Ako ta prireditev sploh kaj znači, potem lahko sklepamo, da bodo republikanci in demokrate pri presenskih volitvah doživeli poraz, pa naj se združijo ali pa ne. Na podlagi tega sta dva socialistična kongresmana zagotovljena", tako se je dalje izrazil sodrug Melms.

Nepopolno razkošje.

Ob navzočnosti številnih ameriških bogatašev se je zadnji teden vršila svatba newyorškega milijarja M. Whitman in petnajstkratne milionerke Jennie Crocker na njenem posestvu v Hillsboro, Cal. Stroški te ženitve ne znašajo nič manj kakor 60 tisoč dolarjev. Vrednost draguljev, katere so nosili svatje pri poroki, se ceni na več milijonov dolarjev. Za svatbo nalašč zgrajen paviljon je stal \$15.000, a so ga kljub temu takoj drugi dan podrli. Samo za cvetlice v tem paviljonu se je izdalo nad \$6000. Nobeno kraljevsko razkošje ne more biti sijajnejše kakor je bilo to. Poročna darila so neprečelnjiva. Najeta je bila posebna četa policajev, da je čuvala ves ta nakit.

Ob isten čas pa je v Californiji in po vseh mestih Združenih držav brez števila delavcev, ki nimajo niti "nikla", da bi si kupili kruha!

Pravica je v resnici slepa!

Velika beda v Londonu.

Med štrajkujočimi transportnimi delavci in njihovimi družinami vlada nepopolna beda. Voditelji štrajka so poslali apel na vse strani za pomoč. Preds. ameriške delavske federacije Samuel Gompers je dobil naslednji brzogaj: "Pošljite takojšnjo pomoč: 400 tisoč transportnih delavcev in njihovih družin stradajo. Delodajalci odklanjajo vsako zvišanje plač".

Newyorški multimilionar Avg. Belmont priznava, da je l. 1904. prispeval za volilni fond demokratske stranke nad 200 tisoč dolarjev. Pravi, da se ne spominja natančnega števila; lahko da je bilo tudi 600 ali 700 tisoč, a se ne spominja.

Pač mora biti bogat, da so mu stotisočaki tako malenkostna svota.

Našim naročnikom.

Sodrug! Somišljeniki! Prijatelji!

Tiskovni fond, katerega nabira Slovenska socialistična sekcija za povečanje "Proletarca", bo tekom par dni dopolnjen in v avgustu bomo dali vam na glasovanje dali naj list v nadalje izhaja na osemih straneh ali dvakrat na teden. Vi boste to vprašanje rešili s svojimi glasovi, in kakor vi odločite, tega se bo direktorij Jugoslovanske delavske tiskovne družbe držal in storil tako.

Ali ste že kdaj slisali, da bi naročniki katerega drugega lista na slični način imeli odločilno besedo? Gotovo niste! TAKO DEMOKRATSKEGA KORAKA NI ŠE DO DANES STORIL NOBEN SLOVENSKI LIST, IN LAHKO REČEMO, DA ŠE NOBEN LIST NA SVETU!

"Proletarec" je storil to, 1.) ker se smatra za lastnino razrednozavednega slovenskega delavstva v Ameriki; 2.) ker se smatra, da je postal živ del telesa slovenskega delavca in potreben zanj kakor kruh in voda; 3.) ker svojim lastnikom, delavcem, kateri ga naročajo, podpirajo, razširjajo in kateri so mu pripomogli do toliko-kega napredka, zaupa v polni meri in 4.) ker hoče "Proletarec", da volja večine, to je večine naročnikov in naše socialistične organizacije, katero tvori ogromno večino naročnikov in ktera je njegovo živo telo, da volja te večine odloča o vsakem važnem njegovem koraku.

Vendar v očigled tega dejstva, da vam, naročniki, dajemo tako dalekosežno koncesijo in svobodščino, mislimo, da imamo tudi mi pravico, zahtevati od vas nekaj. Ker že gre za tako važno stvar, da namreč polagamo v vaše roke usodo bodočega "Proletarca", moramo tudi vedeti, da se vsak naročnik, kateri bo glasoval, tudi zanima za naš list in ga podpira, z drugimi besedami, da je BONA FIDE NAROČNIK, ki ima naročnino plačano v naprej.

Naš sklep se torej glasi, da pravico do glasovanja bodo imeli le tisti naročniki, ki niso na dolgu z naročnino, kateri imajo naročnino plačano v naprej, oziroma da še ni potekla z datum glasovanja. Seveda, mi vemo, da so mnogi sodrug, somišljeniki in prijatelji zaostali z naročnino vsled gmotnih težkoč, dasi bi jo radi ponovili. In za te velja danes naša beseda. Par tednov imate še priliko, da poravnate naročnino, če je le kako mogoče, da na ta način dobite pravico do glasovanja. Ponovite, kolikor morete, samo da ne boste odzad. Vsak, kdor se zanima za naš list in kdor hoče s svojim glasom izreči željo: dali naj "Proletarec" izhaja dvakrat na teden ali na osemih straneh, bo gotovo pravočasno ponovil malenkostno naročnino in s tem postal deležen te redke svobodščine. Isto tako tudi ostali prijatelji lista, ki simpatizirajo s "Proletarcem", naj izrabijo to priliko in se naročijo.

Pozivljamo sodruge zastopnike in agitatorje, da naj opozorijo na to dejstvo vse zaostale naročnike v svojih naselbinah in pridobijo čimveč novih, da bo število glasov tem večje.

Uprava "Proletarca."

Sekcijski delavci na Wabash železnici med Fort Wayne in Toledo in Port Wayne in Montpelier so šli na stavko za zvišanje plače. Do sedaj so dobivali "ee-lij" \$1.50 za deseturno delo, zahtevajo pa \$1.65 na dan, a kompanija je kratkotalno odrekla zvišanje. A delavci se kljub takim razmeram branijo organizacije in socializma!

Statistika kaže, da je v Združenih državah za vsako družino 2000 akrov zemlje! Kdo uživa to naravno bogatstvo?

Iz naselbin.

Barberton, Ohio. — Zdi se mi

potrebno, da se oglašim, ker je

le redkokdaj čitati kak dopis iz

tukajšne naselbine v listu "Pro-

letarec". Razmere, v katerih živi

delavski razred ali razred med-

nihih sužnjev v tukajšni naselbini

so zelo slabe, da slabši sploh biti

ne morejo. Dela se sicer še precej

dobro, ali plača je tako slaba, da

se niti same pravilno preživeti

ne more, kaj še le oženjen z ve-

liko družino! Vendar je še večina

delavcev tako daleč, da ne razume

ne in ne vidi, od kod to prihaja,

ne vidi stvari, katere se dogaja-

jajo pri belem dnevu, ter prav

pred njihovimi očmi. Tovarna, v

kateri se izdeluje "soda", je pra-

va mesnica za bele delavce. Kar

se jaz nahajam tu — mese

dni — so že štiri osebe kot žrtve

kapitalizma izgubile življenje v

njej. Prvi trije odom Slovaki, so

čistili parni kotel. Po neprevid-

nosti je nekdo odprl parno cev

ravno v dotično smer. Ker je bila

odprtina premajhna, se niso mo-

gli rešiti; dva sta bila takoj mrt-

va, eden je umrl teden pozneje.

Par dni potem se je v ravno isti

tovarni pripetila eksplozija. Kos

železa je zadel enega v bližini ter

mu odprlo lobanjo nad desnim

očesom; obenem mu je zlomilo

desno roko in in desno nogo. Do-

tični se sedaj bori za življenje in

smrt v tukajšni bolnišnici. Take

in enake stvari, kakor slišim, so

tukaj na dnevnem redu; a ven-

dar lastniki za odpravo taceh zlo-

činov niti z mazinem ne ganejo!

Kaj še; njim je toliko, če ubije

enega delavca, kakor nam za eno

muho, njim je le za profit. Slišal

sem, da so lastniki prej imenovali

tovarne napravili sedem mil-

ijonov čistega dobička tekem e-

nega leta. Ves ta denar se je iz-

preal iz mukotrpnih teles belih

sužnjev. Vidite prijatelji, delav-

ci, kapitalistični razred poseduje

bogastvo milijone in milijone, k-

tere ste v potu svojega obraza za-

služili vi; toda milijoni niso vaši,

zakaj? Zato, ker oni lastujejo

prometna sredstva, to so želez-

ce, parnike in sploh vse javne na-

prave, katerih se morate vi v svo-

jem življenju posluževati! Oni

lastujejo produkcijska sredstva,

to so tovarne, stroji in vse, kar

je potrebno za življenje, v širšem

pomenu besede. Poglejmo sedaj

plače, katere dobiva delavci za

svoj izdelek in ceno, za katero ga

mora kupiti nazaj od kapitali-

stov; veličanska razlika, kaj ne!

Ali se vam ne zdi, da je današnja

človeška družba krivično ureje-

na. Ali vam ne pravi vaša vest,

da se vam godi velika krivica,

ko vidite, da dobite Vi za vaše

delo samo eno petino od tega,

kar dobi vaš delodajalec, ki nič

ne dela, ampak samo uživa sad

Vašega truda. In namesto, da bi

Vam bil kapitalistični lenuh hval-

ječni, da živijo od žuljev Vaših

rok, se poslužujejo dan na dan

najpodležjih sredstev, da Vas še

krutejše zaslužijo.

Poglejte na nepopisno razko-

šje na strani kapitalističnih pi-

javk, ki se v dragocenih avtom-

obilih vozijo od zabave do zabave

in sami ne vedo, kako bi zapra-

vi denar, katerega ste jim zaslu-

žili Vi s svojim trdim delom.

Zdaj pa poglejmo na drugo

stran, na brezposelnega delavca,

ki bi rad delal, je zmožen za delo,

a nima priložnosti za delo. Kapi-

talisti mu ne dajo dela. Raje pu-

ste svoje delavce delati po 10 in

12 ur na dan, kakor bi zaposli-

li delavce. Tako vidimo na

stotine delavcev tavati od tovar-

ne do tovarne ter prositi za delo.

Ali se vam ne zdi, da ta način

delavskega življenja v primeri z

življenjem kapitalistov naj-

ostudnejše žali čut vsake pravi-

čnosti. Ali je poleg vašega telesa

zaslužena tudi Vaša pamet, va-

še srce, da ste mrtvi za vse to.

Ali ste postali pravi stroj, ki brez

ugovora opravlja svoje delo?

Ali ne sprevidite, da je vse bo-

gastvo na svetu sad dela, kate-

rega izvršuje delavstvo po vsem

svetu? Ako bi delavci ustavili

svoje pridne roke, morajo kapi-

talisti pomreti od glada, kajti

milijoni bi bili brez vrednosti; še

le delo človeških rok da bogatst-

vo vrednost.

Brat delavce, ali veš kje je iz-

hodišče, ali si že kdaj razmišljal

o vseh vnebovpijočih krivicah, ki

se ti gode dan za dnem. Ali si že

čital kaj o socializmu? o sociali-

stični stranki? V socializmu, v

soc. stranki je rešitev iz sedanje

sužnosti, v njej so vrata v boljše

in lepše življenje. Delavci, sodru-

gi v Barbertonu, pristopajte k

soc. klubu, agitirajte zanj! Širi-

te socializem, agitirajte za socia-

listično časopisje, delujte za iz-

boljšanje sedanjih do skrajnosti

bednih razmer! — Ant. Gradišer.

Dostavek: V šte. 31. Am. Slo-

venca dopisnik iz Barbertona na-

pada tukajšnje socialiste; osebno

je napadel sodruga Fr. Levstika.

Zarukano naj dopisnik ziftak-

ne sebi za trak. Take in enake

evetke so produkt njegovih bu-

jnih možganov. Iz njegovega do-

amore z vseh prinašati dnevni vest. Za navadno čtivo na sploh ni treba ekspedicije dvakrat na teden oskrbovati. Glede dnevni vest pa list ni dosti bolj, če dvakrat ali trikrat na teden izhaja. Za točno priobčevanje dnevni vest, mora biti dnevnik. Sedaj delujemo na pevecen tehnik, pozneje bomo šli naprej za dnevnik! Brez boja ni napredka, niti boja brez žrtve. — S. K.

ZA DETROIT, MICH.

Jugoslovanski socialistični tambovski zbor "Nada", skupno s pevaškim zborom "Pobjeda", prireja

PRVI PIKNIK — IZLET

v nedeljo, 28. tega meseca v prijazni šumi, okrog pol milje, blizu Fordove tovarne.

Na izletu bo petje, godba, ples in druga vsakovrstna zabava. — Pristopnina znaša: za moške — 50 c, za ženske — 35 c, za družino (mož, žena in otroci) — 75 c. Kdor kupi vstopnico ima pijačo prosto celi dan. — Vstopnica se lahko kupi tudi na izletu.

Začetek ob 8. uri zjutraj in traja do večera.

Kažipot: Vzemite 14. karo na Hastings St. s "transferom" na Victor karo. Prav na Victor ulici pojdite doli iz kare in odidite na desno stran v šumo, kjer se vrši piknik.

Odbor bo skrbel za vse potrebno.

Izletniški ODBOR.

ZA BOJ V DOMOVINI.

Jugoslovanski delavci v Milwaukee, Wis., zbrani na velikem javnem shodu v South Side Turn Hall dne 30. junija 1912 in poučeni od več govornikov o težkih in neznosnih odnosih, ki tarejo jugoslovanske narode v avstro-ogrski monarhiji, posebno pa hrvaški in srbski narod na Hrvaškem in v Slavoniji, sprejeli so soglasno sledečo

RESOLUCIJO:

1. Na shodu zbrani delavci najodločneje protestiramo proti nasilju samodržstva, s katerim se hoče vdušiti vsako napredno gibanje za podelitev najprimitivnejših pravic narodu in kojega jedina svrha je, vzdrževati ljudstvo v absolutnem gospodarskem in političnem podjarmljenju korumpiranega in gnjilega plemstva ter avstro-ogrskih kapitalistov. Zlasti protestiramo proti zločinskemu atentatu, kateri je izršen nad ljudstvom na Hrvaškem in v Slavoniji z uvedenjem policijsko-zandarskega režima komisarja Čuvaja, nad katerim se izgraja ves kulturni svet.

2. Smatramo, da so take poskušnje tlačenja in zaslužjevanja naravnost v nasprotju z duhom časa, ki zahteva, da ima vsak narod pravico, da sam odločuje o svoji usodi.

3. Pozdravljamo boj vseh tamšnjih naprednih elementov, kateri se borijo proti absolutizmu, posebno pa boj za splošno, jednako in tajno volilno pravico; pozivljamo jih, da v tem boju vztrajajo brez odnehanja do končne zmage.

4. Trdno smo uverjeni, da politično nasilstvo in ekonomsko tlačenje ljudstva v Avstro-Ogrski bo nehale le z uvedenjem splošne, jednake in tajne volilne pravice in naposled z odpravo monarhističnega načina vlade ter z ustanovitvijo "Balkanske Federativne Republike".

5. Ta resolucija se ima poslati vsem hrvaškim, srbskim in slovenskim in bolgarskim listom v Ameriki kakor tudi delavskemu časopisu v Avstro-Ogrski, Srbiji in na Bolgarskem.

6. Denar ki se nabira med Jugoslovani v Zedinjenih državah v svrhu podpiranja ljudskega boja na Hrvaškem in v Slavoniji, naj se pošilja na jednake dele strankam podpisanim na proglasu, kateri je naslovljen na Jugoslovane v Ameriki.

7. Zbrani delavci končno apelujemo na vse jugoslovanske delavce in delavke v Ameriki, da se organizirajo v bojne vrste proletarijata, ki se bori za svobodo, jednako in bratstvo vseh ljudi na zemlji. Živel razredni boj proletarijata! Živel organizirani delavci vseh narodov! Živela borba za svobodo in samostanost vseh Jugoslovancev. Živela socialna demokracija!!

"Proletarčeva" armada.

Zadnji juri!

Fantje — zgodilo se je več kot smo pričakovali! Danes je šele 23. julij, a "mož z batom" — ta orjak vseh orjakov! — že izkazuje čez \$900! Prišlo je kakor čez noč — kakor sanje, a je prijetna živa resnica! — Fantje! Sodrug! Mi smo presenečeni! Besed nimamo, s katerimi bi označili orjaški korak, nenavadno vstrajnost in požrtvovalnost ter goreči entuziazem tega vašega epohalnega dela! — Armada triumfira! Kjer je armada razrednozavednih delavcev, tam je trijumf, tam je zmaga — tam je vse!

Zdaj pa hitro završiti! Še par dni — in tisočak bo tukaj. Fantje, na zadnji juri! "Mož z batom" na svojem poletu križem Amerike je izvolal — njemu ni nič skrivnega — da v nekega mesta, kjer je armada vselej častno zastopana, čakajo njegovi dobri prijatelji na zadnji trenotek. Zbrali so zanj precej "štoka", toda čakajo, da pritisnejo nazadnje in da posekajo vse druge naselbine. Kar na dan, sodrug! Mi vemo, da se bote postavili, zato ne čakajte nič! Čas je prišel prej kot ste se nadejali — zato kar pritisnite vsi, da bo prej konec. Prihodnji teden bo mož izkazal, kar ima še izkazati, udaril bo zadnjikrat in tedaj pojde v pošteno zaslužen penzjon.

Takoj potem se začno priprave za povečanje "Proletarčeve" drugi mesec se vrši glasovanje o toli perečem vprašanju: Osem strani ali dvakrat na teden? in s 1. septembrom bote imeli sad svojega dela v svojih rokah.

Torej hitro naprej do cilja!! Živela, živela vrla "Proletarčeva armada!!!"

TISKOVNI FOND.

Prej izkazanih \$802.35
"Mož z batom" z 19., 20 in 21. nabiralno polo. — Nabiralec: Fr. Smolej, Lovrene Dolinar in Ant. Rožane:

Frank Uršič, Presto	25
Alois Aubelj, Presto	25
Lovrene Dolinar, Presto	10
John Smolej, Pittsburg	20
John Demšar, Burdine	25
Frank Pogačnik, Burdine	25
Jakob Strel, Burdine	10
John Dolinar, Presto	15
Frank Petrovič, Burdine	25
Joseph Krek, Burdine	50
Frank Dolinar, Imperial	50
Anton Hafner, Presto	25
Frank Mezek, Burdine	10
Georg Klemenčič, Imperial	10
Alois Drnovšek, Burdine	10
Frank Smolej, Presto	25
Andrej Bogataj, Imperial	10
John Zadro, Heidelberg	50
Frank Rink, Burdine	25
John Pinčulič, Bishop	10
Anton Rožane, Bishop	12
Anton Popič, Bishop	10
Andrej Penko, Bishop	20
Frank Klemenčič, Bishop	25
Jos. Kos, Bishop	15
Paul Dolenc, Morgan	25
Vinko Vodmar, Burdine	25
Louis Mertl, Burdine	25
Jos. Miklačič, Burdine	25
Frank Zakelj, Presto	25
Jos. Aubelj, Burdine	25
Jakob Oblak, Presto	05
Joseph Frank, Presto	10
Anton Frank, Presto	25
Jakob Frank, Presto	10
Valentin Bogataj, Presto	25
Valentin More, Burdine	25
Frank Vilfan, Burdine	25
Frank Primožič, Burdine	25
Anton Porenta, Presto	25
Jos. Hrovat, Pittsburg	25
Frank Starman, Burdine	25
John Aubelj, Burdine	25
John Bizi, Presto	25
Jos. Korošec, Presto	10
John Dolenc, Presto	25
Ignaz Krek, Burdine	15
Anton Pustovrh, Imperial	20
Lov. Klemenčič, Presto	20
Jernej Hafner, Presto	25
Jos. Zura, Bishop	10
Louis Kus, Bishop	08
John Zupančič, Bishop	10
John Morgel, Bishop	25
John Vrščaj, Trevesky	10
Ant. Galičič, Trevesky	10
Frank Sraj, Trevesky	05
Andrej Dermota, Sygan	25
Val. Brelich, Sygan	10
Neimenovan, Sygan	10
Lov. Slivnik, Trevesky	25
"Mož z batom" z 22 nabiralno polo. Nabiralec Filip Godina.	
Indianapolis, Ind.:	
Slov. soc. klub šte. 25	50
F. Godina	25
F. E. Schaschl	1.00
A. Škoda	10
K. Stonich	05
M. Perfeta	10
J. Korenčič	10
A. Ivančič	35

J. Hribnik	10
L. Stanich	10
P. Jež	05
F. Jež	05
A. Gabrijeleč	10
J. Sturm	05
F. Mervar	15
L. Strinae	25
J. Kus	05
Johana Sturm	10
F. Bajt	05
R. Medvešek	05
F. Bucek	10
J. Gorjane	10
M. Burlod	05
M. Stonich	10
F. Bajt	10
A. Blokari	10
J. Stoianah	10
J. Vogrich	10
J. Perkon	10
J. Burshnar	10
F. Perinčič	10
F. Sidič	05
J. Perkon	10

"Mož z batom" s 23. nabiralno polo. Nabiralec — Frank Alauf, Oglesby, Ill.:

Jos. Gorišek	50
Frank Kristan	10
Joe Zrvich	10
John Melon	20
Joe Misouska	10
Frank Donat	50
Frank Alauf	25
Frank Zupančič	10
Arincie Todin	25

"Mož z batom" s 24. in 25. nabiralno polo. — Nabiralec John Judnič in Anton Hrst na seji dr. Sokol, šte. 22 S. N. P. J.

Ely, Minn.:

Stefan Medved	15
Joe Francec	25
Luka Nagode	25
Jakob Veroga	50
Joe Rupret	10

Fred Vider
Anton Cernivec
Frank Dvoršek

Frank Petek	10
John Tekauc	25
Joe Slak	25
Aleš Lobe	10
John Kastele	20
Jon Maleš	25
Mat. Ogolin	25
John Widmar	10
Leo Majerle	10
Joe Novak	10
John Omers	10
Frank Crček	25
Joe Jenko	25
Gregor Kristjan	10
Louis Skubie	25
Tom Segal	10
John Zaverl	10
Frank Vamplin	25
Joe Seliskar	25
Anton Jenko	25
Alois Stucin	10
Frank Trlep	10
Frank Erzar	10
Joe Gregorič	10
Joe Stušek	10
Joe Kalan	25
Steve Staudohar	10
Joe Zorman	10
John Kogčevar	25
Pavel Lube	25
John Teran	25
Frank Zupane	10
John Sterk	10
Anton Hrst	25
Joe Majerle	25
Anton Boljka	50
Ignac Praznik	10
Frank Seršen	25
Se enkrat	10
John Judnič	20

"Mož z batom" s 26., 27. in 28. nabiralno polo. — Nabiralec — Boltazar Glaser, Sygan, Pa.

Preostanek veselice	18.05
John Debelak	1.50
Louis Glazer	1.00
Matevž Dermota I.	1.00
Balt. Glazer	50
John Likar	50
Frank Likar	50
Mariana Debelak	50
Andrew Guzelj	50
John Blekač	50
Matevž Dermota II.	35
John Leve	30
Steven Usnik	25
Jacob Drmota	25
Ciril Zavr	25
Valnetin Brelich	25
Julius Lesjak	25
Lovro Guzelj	25
Jakob Ramovž	25
Frank Wehar Beadling	25
Frank Višnikar, Sygan	25
Anton Hauptman	25
John Kvartič	25
Martin Dolenc	25
Ignac Knez	25
Franciška Rovar	25
Joe Hrovat	25
Martin Prosen	25
Frank Svečnik	25
Lukas Drnovšek	25
Leopold Zupan	25
Anton Zagar	25
Andrew Drmota	15
John Guzelj	15
Frank Miklavčič	15
Martin Kranje	15
Jos. Kalan	15
Alois Bogataj	10
John Virant	10
Frank Lesjak I.	10
Neimenovan	10
Frank Rapselj	10

Frank Urankar	10
Leopold Zupan	10
John Zupan	10
Frank Lesjak II.	10
John Mravlja	10
John Pieteršek	10
Joe Habjanetz	10
Karl Weibl	10
A. T. L.	10

Bridgeville:
John Perko
Alois Tome
Martin Grill

"Mož z batom" s 29. nabiralno polo. — Nabiralec — Fr. Bregar, Springfield, Ill.:

Joe Kampush	25
Steve Lach	20
Math Rauker	15
Frank Bregar	10
John Mayerhofer	10
Konrad Flis	10
Andy Kramžar	10
Frank Kramžar	10
Anton Zupšek	10
Chas Kajtna	10
Joe Juvan	10
Pongrač Strožar	10

"Mož z batom" s 30. nabiralno polo. — Nabiralec — Ant. Šular, Chicopee, Kans.:

J. Indihar	25
J. Papež	25
Ant. Jeršič	25
Alois Aidich	25
Vinej Bratnik	25
A. Šular	25
J. Hribar	25
A. Rižnar	20
J. Lesjak	10
Val. Jenko	10
Frank Sava	10

"Mož z batom" s 31. in 32. nabiralno polo. — Nabiralec — Bartol Petash, Wick Haven, Pa.:

Jos. Tenček	25
Fr. Hribar	25
Victor Hribar	50
Fr. Kokalj	25
Bartol Petash	25
Jos. Lukas	25
Louis Božich	30
Ant. Radišek	25
Joseph Gross	25
Antonija Radišek	25
John Vavnotič	25
Louis Levlak	30
Geo Peterel	25
Bartol Hribar	25
Tom Burec	25
Anton Hatoch	25
John Muzi	10
Frank Florian	25
Anton Mlačnik	10
Ludvž Dernovšek	25
J. Flirn	25
Rudolf Hribar	25
Jožef Skufca	25
Tony Potokar	25
Jožef Sladič	10
Jožef Krašovec	10
Anton Krašovic	10

"Mož z batom" s 33. nabiralno polo. — Nabiralec — John Rupnik, Virden, Ill.:

Frank Bregar	50
Math Bereine	10
Joef Ovea	20
Valen. Ovea	10
Chas Kajtna	25
John Wila	10
Silvester Repovš	20
John Podlesnik	25
Toni Beir	25
Aleks Uresk	05
Anton Gorenc	25
Ivan Potnik	10
Konrad Flis	10
Endi Kramžar	25
Frank Bučar	25
Neimenovan	50
Steve Mihelič	20
Math Ranka	10
John Langus	10
Joe Schustar	25
Jakob Vrh	10
Geo Konec	10
Frank Kmet	10
F. Respet	25
Marhtin Jontes	25

"Mož z batom" s 34. nabiralno polo. — Nabiralec — Ant. Mravlja, Virden, Ill.:

Anton Mravlja	25
Frank Stempihar	25
Simon Kaučič	25
Mary Kavčič	10
Frank Robovs	25
Karol Petrie	25
Vesela družba	50
Frank Peterlin	25
Frank Vončina	15
Mary Vončina	10
Frank Komar	25
Frank Reven	25
Vesela družba	10
Frank Peterlin	10
John Befcor	25
John Hrovatin	10
Blaž Leskovšek	25
Vesela družba	25
John Rupnik	25
Nabrano za Proletarčev dom na Brodu	85

"Mož z batom" s 35. in 36. nabiralno polo. — Nabiralec John Widmar in Katarina Klarič, Yukon, Pa.:

John Widmar	25
Val. Skerlic	25
Gregor Masterle	25
Anton Klarič	25

Mike Prešeren	25
John Otina	25
Barba Mačkovšek	25
Jozefa Widmar	25
Elizabetha Lavrič	25
Katarina Klarič	25
Terezija Otina	25
Ta potovčen, Wyano, Pa	25
John Babič	25
Mary Babič	25
Fany Mihelič, Yukon, Pa.	15
John Kosec	15
Fanica Cerar	10
Fanny Masterle	10
Elizab. Škerlic, Wyano, Pa	10
Mike Steber	25
Miklavž Novak	25
Neimenovan, Yukon, Pa.	05
Brez imena	10
Terezija Lušina	10
Anton Lavrič	50
Jernej Lušina	25
Mike Mačkovšek	05
Rudolf Zupančič	05
John Danly	10
Katarina Klarič	10
Frank Kastelic	10

"Mož z batom s 37 nabiralno polo. — Nabiralec — Jos. Dernač, Livingston, Ill.:

Joseph Dernač	1.00
Karol Dernač	1.00
Rud. Pauliha	1.00
Leo Zvegelj	25
Jos. Žabjek	25

Za "Moža z batom":

Soc. klub, št. 80, Franklin, Kans.	5.00
J. Zavertnik st. Chicago II.	1.12
J. Simonich, Aurora, Minn.	25
J. Merzel, Mc Mehen, W. Va.	50

M. Micklich, od prodaje strankinih znakov, bivšega kluba v Victor, Colo. 60

Clinton, Ind. — Nabrano po soc. shodu 14. t. m. — 2.35

Kenosha, Wis.:

F. Turk	\$0.50
L. Rabssel	50
F. Schwartz	50
J. Blažič	25
J. Maly	25
V. Fuškar	25
R. Pisar	25
F. Rebrovic	25
J. Paulič	25
V. Šantek	25
J. Kastelic	10
J. Presterl	10
St. Diktčič	10
K. Jung	10
J. Ferkin	10
T. Kobič	10
F. Gralenšek	10
F. Leskove	10
F. Zupančič	10
F. Zrinšek	10
M. Mladžan	10
F. Kus	10
F. Jambrek	10
J. Babič	10
M. Ermene	10

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans.
Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 489, Frontenac, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, Woodward, Iowa.
JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans.
JOHN ERŽEN, Jenny Lind, Ark., Box 47.

Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša samo eden dolar. Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku. Vse denarne pošiljke pa gl. blagajniku.

MATI.

Socialen roman v dveh delih.

Spisal Maxim Gorkij.

Drugi del.

I.

Dan je minil v pestri megli spominov, v težki utrujenosti, ki je objemala telo in dušo. Pred materjo je kakor siva lisa skakal drobni oficirček. V temnem vrtnu se je svetilo bronasto Pavlovo obličje in so se smehljale Andrejeve oči...

Po izbi je hodila, sedla k oknu, gledala na ulico, kakor da bi brez misli nekaj iskala... Pila je vodo, ne da bi si pogasila žejo, in v svojih prsih ni mogla zadušiti žgočega tlenja bridkosti in sramu. Dan je bil prezezan — začetek je imel vsebino in smisel, a sedaj je vse izteklo iz njega, pred njo se je razprostirala pusta planjava in neumljivo se je izpraševala:

— Kaj sedaj? ...

Prišla je Korsunova. Mahala je z rokami, kričala, plakala, teptala z nogami, predlagala in obečala in grozila nekemu, a matere ni vse to doseglo.

— Aha! — je slišala kričeči glas Marije. — Razdražili so ljudstvo! In tovarna je vstala... Vsa je vstala!

— Da, da! — je tiho dejala mati, zmajala z glavno in njene oči so nepremično gledale na to, kar je že minilo, kar je odšlo z Andrejem in Pavlom. Jokati ni mogla — sree se ji je bilo izsušilo in ustni so se izsušile in v ustih je nedostajalo vlage. Roke so se ji tresle. A ves čas je v srcu tlela iskra gneva, ta ni ugasnila, časih jo je zbadala v prsi kakor igla, in mati je odgovarjala na vsak zbadljaj s hladno objubo:

— Potrpite...

Zvečer so prišli orožniki. Brez zaupanja jih je sprejela, brez strahu. Hrupno so prišli in v njih je bilo nekaj veselega, zadovoljnega. Žoltočni častnik je pokazal zobe:

— Kako se vam godi? Že v tretji smo vas obiskali, a?

Molčala je in s suhim jezikom dotaknila usten. Častnik je mnogo govoril in jo poučeval; mati je čutila, da rad govori. Ali njegove besede je niso dosegle in ne motile, a ko je rekel:

— Ti sama si kriva, mati, če nisi znala zbuditi v svojem sinu spoštovanja pred Bogom in carjem...

Na vratih je stala in zamolklo odgovorila, ne da bi ga pogledala:

— Da... otroci so naši sorodniki... Oni nas po pravici lahko obsojajo, ker smo jih pustili na cedilu.

— Kaj? — je zakričal častnik. — Glasneje!

— Pravim: otroci so naši sodniki! — je ponovila in vzdihnila.

Nato je srdito in urno govoril o nečem, a njegove besede so se vile v kolobarju, ne da bi zadele mater.

Marija Korsunova je bila priča. Ves čas je stala poleg matere, pa jo ni pogledala. Ko se je častnik z nekim vprašanjem obrnil od nje, je odgovorila s tihim in hitrim glasom: — Vaša milost, ne vem nič. Jaz sem navadna in nevedna žena. Svoj kruh si služim s krošnjo, dasi sem neumna. Nevem pa nič.

Tiho! — je zapovedal častnik. Ukazali so ji, naj preišče Vlasovo. Zaprla je oči, potem pa široko

pogledala častnika in rekla s strahom:

— Vaša milost, ne morem!

Častnik je vdrl z nogo ob tla, potem je pa začel kričati. Marija je pogledala v tla in mlo prosila z materjo.

— Kaj naj pa storimo. Pelageja Nilovna, vi morate vbogati.

Ko je preiskovala obleko matere, ji je udarila kri v obraz, zeno je pa mrmrala:

— Ah, psi!

— Kaj godrnjate? — se je častnik zadržal sirovo in gledal v kot, kjer se je vršila preiskava.

— Vaša milost, o ženskih zadevah, — je ponižno rekla Marija pod pritiskom nasilja.

Na povelje, da naj podpiše preiskovalni ukaz, je mati zapisala nerodno s tiskanimi črkami na papir:

“Delavčeva vdova Pelageja Nilovna.”

— Kaj si napisala? Zakaj to — je vzkliknil častnik z zaničljivim posmehom.

Odšli so in mati je ostala pri oknu. Roki je držala križem preko prsi in gledala je v daljavo, ne da bi trenila z očmi. Ustnici je imela stisnjeni, čeljusti je pa tako tiščala, da so jo pričeli boleti zobje. Olje je pričelo pohajati v svetilki; plamen je še enkrat vzplapolal in ugasnil. Pričela je pihati, ostala je pa v temi. V svojem srcu ni čutila krivice. Teman, mrzel oblak žalosti se je razgrnil preko njenih prsi in je ustavil njeno sree. Njeni možgani so bili prazni. Dolgo je stala pri oknu, njene oči in noge so pa postajale trudne. Slišala je, da je Marija pristopila k oknu in zašepetala:

— Pelageja, ali spite? Nesrečna in trpeča žena, spi! Hinaveci blati jo vsakega!

Ne da bi se slekla, je legla v postelj in zazibala se v težak spanec, kot da bi padla v globok prepad.

Sanjala je, da vidi rmenkasto peščen grič, za njim pa dolgo vrsto delavcev, ki koraka proti mestu. Ob robu jarka, iz katerega so jemali pesek, je pa stal Pavel in pel z mehkim glasom Andreja:

— Vstanite delavci...

Šla je ob griču po cesti proti mestu. Imela je roko na čelu in gledala svojega sina. Njega je bilo razločno videti. Ali ni se mogla odločiti, da bi šla k njemu. Sramovala se je, ker je bila v blagoslovljenem stanu. A poleg je držala še eno dete v naročju. Šla je naprej. Otroci so se igrali z žogo na njivi. Bilo jih je mnogo, ali žoga je bila rdeča. Dete v naročju se je vrglo proti njim z razprostrtimi rokami, potem je pa začelo plakati na glas.

(Dalje.)

Blagoslov kapitalizma.

Dne 20. junija je na sei francoske poslanske zbornice v pretresljivem govoru razložil posestnik plavžev Rozet grozni položaj domačinov v sgverno afriških francoskih kolonijah. Vsa zbornica je bila pod utisom njegovega govora. Meščanski listi so seveda molčali kakor grob, niti z besedico niso omenili Rozetovih izjavanj.

Francoski so zasedli kolonije že l. 1830. 80 let kolonialne politike, 80 let trpljenja in ponižanja za domačine. V tem času so odvzeli Francozi domačinom 5 in pol milijonov hektarjev zemlje. Medtem so pokrajine, ki spadajo k najrodovitnejšim vsega sveta. Danes so lastnina nekaterih finančnih družb in veleposestnikov, ki dobivajo

silno visoke dohodke od prodaje žita, vina, zgodnje zelenjave in žirvine. In ti so davka prosti! Zato pa morajo plačevati domačini lepo vrsto visokih davkov, zemljiški davek, desetino, živinski davek, dohodninski davek, denarne kazni in vrh tega morajo še tlačaniti. Arabcem se godi tako, kakor se je godilo našim prednikom takrat, ko je še valptov bič opletaval njihove hrbte. Arabci ne sme svobodno potovati v tuje dežele, niti v lastni deželi ne, imeti mora dovoljenje francoskih oblasti, ki pa dele to dovoljenje kaj samovoljno. Za Arabce velja v polhi mori še to, kar je veljalo na Francoskem v letih pred revolucijo za največje nasilstvo: samovoljna aretacija brez sodniške obtožbe, aretacija, ki jo zapove nadut in vsemogočen uradnik. Pred nekaj leti so pričeli ustanovljati šole za otroke domačinov. Šolstvo se je pričelo prav lepo razvijati, a l. 1908 so sklenili francoski kolonisti na nekem kongresu sledeče: “Izjavljamo, da so šole za domačine naravnost nevarne za obstoj Alžira, zato želi kongres, da se pouk odpravi.” Tako govorje ljudje, ki se ponosno prištevajo k narodu z najvišjo kulturo. Vlada si cer ni do pičice izpolnila njihove želje, ali pouk je prirojila tako, da ne bo več “nevaren” Alžiru. Učitelji na teh šolah dobivajo mesečno po 40 mark. Domačini so po polnoma brezpravni, nobenega upliva nimajo na upravo svojih lastnih zadev, vse urejujejo francoski prefekti in vojski s pomočjo domačega plemstva, ki je izdalo svojel ljudstvo tujeem. Pravie nimajo, ali dolžnost pač do vlade, ki jih tako nesramno izkorišča. Vopni minister Millerand je zavedal, ne da bi prej vprašal za ljudsko voljo, da mora ena petina domačinov mohamedancev k vojakom za dobo treh let. Seveda niso domačini z navdušenjem sprejeli ministrove zapovedi, temveč živahen odpor se je zbudil v njih in trumoma beže iz domov. ne v Turčijo.

13.000 tkalcev na štrajku.

V New Bedford-u, Mass., je zadnji teden zaštrajkalo 13.000 tkalcev, ker so nekateri družbe hotele upeljati nov sitem v določevanju zaslužka. Tkalci so zahtevali takojšnjo odstranitev tozadevnega naznanila, katero pomenja poostreitev sedanjega skrajno slabeg položaja. Vseh dvanajst predilnic, združenih v trustu, je takoj ustavilo delo. Tajnik trusta je naznanil, da nobena predilnica ne bo začela prej posloovati, da bo nesporazumljenje poravnano. Ta trust vztraja pri svojem sklepu. Kakor sedaj vsa znamenja kažejo, se bo iz tega štrajka razvil obično nasprotstvo med samopašnimi fabrikanti in izkoriščanimi tkalci. V tem slučaju se bodo kapitalistične lopovščine iz tkalskega štrajka v Lawrence obnavljale.

Mikado umira.

Pred zaključnim lista so prinesli angleški listi vest, da je smrt japonskega cesarja pričakovati vsak čas. Po daljši konferenci so dvorni zdravniki izdali izjavo, da ni nobenega upanja na mikadovo ozdravljenje. Njegova smrt je samo stvar nekoliko ur.

STE ŽE SLIŠALI KAJ O ZADRUŽNI TRGOVINI ALI KONSUMIH.

Kdor se želi poučiti natančneje o zadržnih podjetjih, — kar je treba znati vsakemu, ki se šteje naobraženim naj nemudoma naroči knjigo

“ZADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM”, ki jo je založila slov. sekcija J. S. Z.

CENA KNJIŽICI JE 15c ENA S POŠTINO in se je naroča pri upravnštvu Proletarca, 2146 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Trgovci knjig dobe popust.

Telesne vaje.

Glasom trditve Dr. Durdika, naj se telesne vaje vrše z osobitim namenom, ojačiti razum tako, da bode zamogel gospodovati telesu. Ni lahko prikrajšati telo za ono, kar rado uživa, čeravno ve, da je takov užitek zanj poguben. Zdrav razum ali dobra pamet dajejo telesu navodila, ki urejujejo njegove navade. Ali zamorete preprečiti vašemu telesu preveč jedi, preveč pijače in druge izgrede? Poskušajte in ako ste uspešni, bode tudi popolni. Ako bi vas ktera nerednost v prebavi nadlegovala, da ne bi zamogli storiti to, poskusite Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino. Ono bo ojačilo vaš želodec in vaše drobce, bo vam zboljšalo slast in povečalo prebavne zmečke, izčisti lo bo črevesa ter jih držalo čista. Odpravilo vam bode tudi bolečine. — V lekarnah — Jos. Triner, 1333—1339 S. Ashland Ave. Chicago, Ill.

ZASTOPNIKI PROLETARCA.

Broughton, Pa.: Jakob Dolens, box 181.
Buxton, Iowa: John Kraševac.
Chisholm, Minn.: Jos. Drobnič, box 152.
Cleveland, O.: Albin Pavlin, Steve Zabrit in A. Gradisher.
Conemaugh, Pa.: Andrej Vidrih, box 523; Frank Pavlovič.
Collinwood, O.: Dominik Blümmel.
Detroit, Mich.: F. C. Oglar.
Dunlo, Pa.: Frank Kaučič.
Ely, Minn.: John Teran, J. Škerjanec.
Franklin & Girard, Kans.: Fr. Wegel.
Frontenac, Kans.: Anton Katzman, John Bedene.
Glencoe, O.: Nace Ziemberger.
Greensburg, Pa.: Frank Matko, Keystone Hotel.
Hermine, Pa.: Jos. Bric.
Hibbing, Minn.: Frank Hitti in Henry Delles.
Jenny Lind, Ark.: Frank Gorenc.
Indianapolis, Ind.: Filip Godina in J. Morkich.
Kansas City, Kans.: Frank Aleš.
Kenosha, Wis.: Frank Zerovec.
La Salle, Ill.: John Rogelj, 1216—3d St.
Martin Novlan, Jakob Brej.
Lloydell, Pa. in okolica: Anton Strazišar.
Milwaukee, Wis.: Val. Razbornik, 414 Virginia St.; Ig. Kušljan, 229 — 1st Ave.
Morgan, Pa.: Louis Glažer.
Mulberry, Kans.: John Lekše.
Oregon City, Ore.: John Kurnik.
Pueblo, Colo.: Chas. Pogorelec.
Roundup, Mont.: Martin Mežnaršič.
Springfield, Ill.: Frank Bregar.
Stanton, Ill.: Anton Ansec.
St. Louis, Mo.: Val. Sever.
Struthers, O.: Math Urbas.
Superior, Wyo.: Luka Glosser, box 341.
Waukegan & North Chicago: John Gantar.
Youngstown, O.: John Petrič.
Potovalni zastopnik za Pennsylvanijo, W. Virginijo, New York in sploh za celi East: Frank Podboj.
Sodruge v tistih naselbinah kjer še nimajo stalnih zastopnikov, prosimo, da se zglašijo za zastopništvo. Prijavijo naj se kar potom dopisnice na upravnštvu “Proletarca”, na kar jim pošljemo vse potrebno.

Upravnštvu.

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopise. Agitirajte za “Proletarca”. Pridobite mu nove naročnike.

“No Work-No Pay”
The Workingman's Problem

Zanemarjen prehlad.

Dr. Richterjev
PAIN-EXPELLER

odstrani nevarne posledice, ako se pravočasno rabi po predpisih, ki so natisnjeni na omotu. 25c. in 50c. steklenice. — Pazite na ime in sidro na omotu.

F. B. RICHTER & Co., 215 Pearl Street, New York, N. Y.
Dr. Richterjevo Congo Pilela oclajajo. (25c. ali 50c.)

POZOR BRATJE SLOVENC!

Ali se veste kje je dobiti najboljšes mes po najnižji ceni? — Gotovo v novi prvi Slovenski modernu urejeni mesnici

Ferkó Bros., 270—1st Ave. in Park St.

Tu se dobijo najkakovnejše svinje in prokajane KRANJSKE KLO-BASE, kakor tudi jetrine in krvave domačega izdelka ter najkakovnejše PRAKAZNO MESO; vse po najnižjih cenah. Pridite in prepričajte se sami o naših cenah kakor tudi o kakovosti našega blaga.

NIZKE CENE IN DOBRA POSTREŽBA je naše geslo. Ne pozabite nas torej obiskati v naši novi mesnici v Jos. Tratnikovem poslopiju.

MILWAUKEE, WIS.

Telefon: South 3518.

Še danes naročite en iztis

slavnega romana

“JUNGLE”.

kjer so popisane delavske razmere chicaških klavnic. Cena znižana na dolar s poštnino vred. Upravnštvu Proletarca.

Slovenci, obiskujte

“PARIS” RESTAVRACIJO

1914 Blue Island Ave., Chicago.

Lastnik: Tom. Grianias.

Postrežba točna. — Jedila dobra. — Cene primerno nizke. — Odprto ponoči in podnevu.

M. A. Weisskopf, M. D.

Iskušen zdravnik.

Uraduje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

CARL STROVER

Attorney at Law

Zastopa na vseh sodiščih.

St. sobe 1009

133 E. WASHINGTON STREET,

CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3989

POZORI! SLOVENC! POZORI!

SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in butalkah in druge raznovrstne pijače ter umijak emodka. Potniki dobe jedno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in isborna. Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,

1625 So. Centre Ave. Chicago

Potisekov

SALOON

1237-1st St., La Salle, Ill.

Tudi vas, gostilni podrejene pijače in priprave rojakom na običen obisk

Dobra domača kuhinja.

Odprto po dnevi in po noči.

“BALKAN”

KAVARNA - RESTAURACIJA

IN POOL TABLE

M. Poldrugac

1816 So. Centre Ave.

ZDRAVLJENJE V 5 DNEH

Varicocele Hydrocele

BREZ NOŽA IN BOLEČIN

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Structuri; dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčno nezmožnost, vodenico in bolezni tičočih se moških.

Ta prilika je dana zlasti tistim, ki so izdali že velike svote zdravil, kem ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki se bili zdravljeni po tucatih zdravnikov, brezuspešno, da posedujem le jasno sredstvo, s katerim zdravim vapošno.

Popravite Vaše zdravje

Pridite v moj urad in govorite zaupno. Govorimo vse jezike. Dobili boste najboljša nasvete in prednosti, ki sem si jih iztekel v moji 14 letni praksi kot specialist v boleznih pri moških.

Ozdravim pozitivno želodec, pljuča, ledice in nepravilke v jetrih. (Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati).

TAJNE

moške bolezni

zguba nagona, bolezni v ledicah in jetrih

zdravim hitro za stalno in tajno. Živčene onemoglosti, slabost, napori, zastrupljenje in zguba vode.

PLJUČA

nadubo, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne

zdravim po moji najnovejši metodi

(Preiskovanje brezplačno) (Nasveti zaston)

DR. ZINS, 183 N. Clark Str. Chicago

med Randolph in Clark

Odprto: 8 jutraj do 8 zvečer. Ob nedeljah od 8 jutraj. do 4 pop.